

אייר תשס"ח - מאי 2008

בכפר

www.kfar-shemaryahu.muni.il

עלון המועצה המקומית כפר שמריהו

משואה לתקומה 60 שנות עצמאות

**לזכרם של הנופלים במערכות
ישראל ש"אהבת הארץ"
הייתה אהבתם המשותפת.**

- שלום (הרברט) אוברלנדר
- הנס בייט
- פטר עזרא האזה
- רפאל נתן
- בצלאל (צלי) קדרי
- יוחנן שטראוס
- אהרון (ארנו) שירן
- משה הימלפרב
- אהרון רוני ביצ'ר
- יורם פורטנוב
- נחום רומן
- אילן בנין
- דן גילת
- יוסף (יוסי, ג'ו) גרסיאני
- שאול (שוליק) מילר
- ירון (מיקו) שלו-המבורגר

יהי זכרם ברוך

ברכת ראש המועצה

תושבי כפר שמריהו היקרים,

מדינת ישראל חוגגת שישים ואנו את שנתנו השבעים ואחת. ההתיישבות בכפרנו ושימור אופיו המיוחד של הישוב, ברוח מייסדינו, הינה דוגמא לעשייה ציונית מוצלחת: באמצע שנות השלושים, ציבור ציוני, נחוש, דעתן ומשכיל עולה לארץ ישראל, קובע את אורחותיו, ובחריצות רבה, בצניעות ובסבלנות מקים ישוב לתפארת - כפר שמריהו. המפעל הציוני הגדיל בתוך שישים שנים את האוכלוסייה היהודית בארץ ישראל פי עשרה, על ידי עידוד וקליטת עלייה מארצות מצוקה ומארצות רווחה כאחת. ברם, פני החברה וסדרי העדיפות של הממשלות משתנים בקצב מואץ. ממערכת חברתית תומכת ומשתפת, אט אט, האווירה משתנה: איש-איש לדרכו על פי יכולותיו וכישוריו. מטבע הדברים, אוכלוסיות חלשות - נחלשות וחזקות - מתחזקות. לאור העובדה שהמדינה טרם השלימה את משימתה להקים בית לאומי לעם היהודי, הדגש בשנים הקרובות צריך להיות בתחום פיתוח ההון האנושי, על ידי חינוך והשכלה איכותיים לכל, ופיתוח תשתית כלכלית אוטונומית, הנשענת בעיקר על מקורות ומשאבים עצמאיים, עם תלות הולכת ופוחתת בשינויים בשווקים הבינלאומיים.

המלאכה עוד מרובה ולשם ביצועה יש להעמיד את טובי אנשינו בעמדות מנהיגות בכירות ולראות בחיזוק עצמאותה של המדינה, שיפור השירות לתושב, צמצום הנטל על האזרחים ומיצוי תפקידי הממשל כיעדים לשנים הקרובות.

לקראת יום הזיכרון הקרב, שלוחים תנחומים למשפחות ששכלו יקיריהן במלחמות ישראל ועל הגנתה, ומבקשים ממשלת ישראל לעשות כל שנדרש להשבת החיילים השבויים: גלעד שליט, אלדד רגב ואהוד גולדווסר לחיק משפחותיהם, ויתקיים הפסוק

(טו) כה אמר יהוה מנעי קולך מבני ועניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאום יהוה וישבו מארץ אויב (טז) ויש תקוה לאחריתך נאום יהוה וישו בנים לגבולם (ירמיהו פרק ל"א)

אני מזמין את כל תושבי הכפר, בני כל הגילים, לקחת חלק באירועים החשובים, שמסמלים את המעבר משואה לתקומה.

חג עצמאות שמח,

שלכם,
דרור אלוני
ראש המועצה המקומית
כפר שמריהו

בכפר

עלון המועצה המקומית כפר שמריהו

עורכת: שרון דור-בן חורין

דוא"ל: Sharon@adpr.co.il

צילומים: מאיר פרוינדליך, אירית איתי,
עמירם אליאסף, דרור אלוני,
עירית ויזר, אתי גורסוי,
קרמלה זביב

חומר לעיתון נא להעביר למשרדי המועצה

פקס: 09-9505385

או קרן היסוד 13, מיקוד 46910

אתר אינטרנט:

www.kfar-shemaryahu.muni.il

דואר אלקטרוני: lishka@kfar.org.il

טיולים

טיולי המועדון הפכו למבוקשים ביותר, הטיול הקרוב יצא לאזור הר תבור בהדרכתה של ראדה בולוס. בהזדמנות זו אני מבקשת להודות לכל המרצים, המדריכים והמורים התורמים, כל אחד בתחומו, להצלחת הפעילות.

אני מבקשת להודות לאנשי המועדון המגלים הרבה אחריות, אכפתיות ודאגה להמשך קיומו של המועדון, דואגים להעביר אלי שמות של מרצים מומלצים, נושאים מעניינים ומקומות בהם כדאי לבקר.

■ עירית ויזר - רכזת מועדון

חדשות מועדון 60+

הפעילות במועדון נמצאת בעיצומה לשיבועות רצוף רוב המשתתפים.

בימי שני הסתיימה סדרת הרצאות בספרות ולאחריה נשמע שתי סדרות: האחת בנושא מדעי כדור הארץ והאחרונה לשנה זו תעסוק בתרבויות מזרח אסיה. בימי חמישי ההרצאות משתנות ומגוונות. עד לסיום השנה מצפות לנו עוד מספר הרצאות בנושאים מוסיקליים, גיאוגרפיים ועוד...

קורסים חדשים: מחשבים, ספרדית

סדנת הצילום הסתיימה כמתוכנן באפריל ואילו קורס מחשבים וספרדית מתוכננים עד סוף יוני. בתחום הפעילות הגופנית הסתיים חוג ההתעמלות האירובית, שאר החוגים ממשיכים כרגיל.

זיכרונות מן העבר פעילות ייחודית וחשובה מתקיימת אחת לשבוע בהנחייתה של נורית, שאוספת קבוצת נשים מבוגרות מבתיה ועורכת איתן מפגש בו הן משוחחות ומקשיבות זו לזו, מעלות זיכרונות וכותבות בעזרתה את זיכרונותיהן. מותר לציין עד כמה חשוב מפגש זה. מפגש מעניין מתקיים אחת לחודש בין ילדי כתה ה' והמורה נירה ובין קבוצת הנשים המבוגרות הנענות בשמחה להסביר ולספר לתלמידים על מאורעות בחייהן ובחיי המדינה: סיפורי עליה, התגייסות לצבא הבריטי, הימים הראשונים בכפר ועוד.

תרגיל פיקוד העורף ומערך ההתגוננות האזרחית בכפר

המועצה המקומית כפר שמריהו ומוסדות החינוך - גני ילדים ובית הספר - תורגלו במהלך רגיל ארצי שנערך בתחילת חודש אפריל, מעבר למרחבים מוגנים. יובל גרין קב"ט הכפר ואנשי המשמר האזרחי, שפועלים בהתנדבות, דאגו להוריד את עובדי המועצה וילדי הגנים הסמוכים למקלט החדיש שנמצא באזור. כל השירותים המוניציפאליים בכפר הועברו להערכות חירום והצוות תיפקד מתוך חמ"ל מל"ח (חדר מלחמה משק לשעת חירום), הממוקם במרתף בית הכנסת. מטרת התרגיל הייתה לתרגל את המעבר משיגרה לחירום, לבחון דרכים לאספקת צרכים קיומיים של התושבים, לבחון את רמת המיגון של זקנים, ילדים ואחרים ולתרגל העברת מידע לתושב באמצעות טלפון ואינטרנט.

יובל גרין מספר כי המקלט הציבורי והחמ"ל שבו שופצו בשנה האחרונה והתקנו בהם מחשבים וטלפונים וציוד לרווחת ילדי גני הילדים הסמוכים, עובדי המועצה ולתושבי הכפר שאין להם מיגון מספק בביתם. בתרגיל השתתפו מתנדבי המשמר האזרחי, המונים היום 75 מתנדבים, כולם תושבי כפר שמריהו.

לזכרם של קלרה רחל והרב רט אנשל

רחל והרב רט אנשל ז"ל, תושבי כפר שמריהו, ניצלו במלחמת העולם השנייה על-ידי המחתרת הדנית

בתם, אורלי פלד, מספרת את סיפור חייהם המרתק

פתאומי מהרבת על ידי שוטרים גרמנים, שאמרו לו שאין יציאה ליהודים. למזלו הרב אחד השוטרים החליט להציל אותו, וכשאף אחד לא שם לב השוטר החזיר אותו בהיחבא בחזרה לקרון, ואמר לו: "תזכור שיש גם גרמנים טובים".

אמי ואבי נקשרו מאוד לבני משפחת כריסטינסן ובאופן מיוחד לבת שרלוטה, שהיתה נוצרייה אדוקה וניסתה לקרב את אמי לנצרות אבל ללא הצלחה. כשהבינה שלרחל אין עניין בכך, ויתרה והמשיכה להיות חברה נאמנה כשהיא דואגת לה באופן מיוחד. לימים הן הפכו להיות חברות נפש של ממש. שרלוטה היתה גם זו שארגנה את טכס חתונתם של הורי, בבית-הכנסת בקופנהגן. היא דאגה לכל פרטי החתונה במהירות רבה, מחשש שייתפסו על ידי הגרמנים. הורי נישאו מהר כי קיוו שלא יפרידו בניהם אם יהיו נשואים.

כשהגיעה הפקודה ללכוד את היהודים שבדנמרק, היה חשוב מאוד לארגן את מעברם המהיר לשוודיה. שרלוטה, שהייתה חזקה באיסוף כספים למטרות רבות, החלה לאסוף כספים מכל החוות שבאזור עבור העברת היהודים לשוודיה. במקביל גם עסקה במציאת מקומות מסתור ליהודים שגרו בסביבה עד למעבר המיועד.

ימים ספורים לאחר מכן הזהירה המחתרת הדנית את כל יהודי דנמרק, ודאגה להחביאם עד שיוכלו להגיע בבטחה לשוודיה הנייטרלית. בלילה הראשון, דאגו שרלוטה ובני משפחתה להחביא את הורי באסם שבחצר. למחרת הם הועברו על ידי אנשי המחתרת לבית-החולים האזורי, שם אושפזו זה לצד זה באותו חדר ועל הדלת נתלה שלט: "מחלה מדבקת". לאיש לא ניתן להיכנס לחדר, ורק רופא אחד ידע את סיבת ה"אשפוז" האמיתית.

משם המשיכו עד שהגיעו לבית-חרושת ללבנים בקרבת הים, אליו הובאו יהודים נוספים. הם הסתתרו בין שורות הלבנים עד לחשכה מוחלטת. כשניתן האות, ירדו כולם בדממה בשביל תלול לצבר סירת דייגים, שבה חיכו מברייחים אמיצים שהתנדבו להעבירם את הים ולהביאם בשלום לשוודיה. בשוודיה התגוררו אבי ואמי כשלוש שנים, וגם שם שהו בחוות חקלאיות.

התארגנויות לעזיבה, אך דבר לא יצא לפועל. במסגרת "מכבי הצעיר" הוצע לרחל לצאת לאנגליה, לאיטליה או לדנמרק להכשרה בת שנתיים, שבסיומה תוכל לקבל "סרטיפיקט" ולעלות לישראל. היא התנדבה לצאת לדנמרק ועזבה את ז'ילינה באוגוסט 1939. הוריה ואחיה, שנתפסו לאחר שכבר חי בתל אביב והוחזר לסלובקיה גם הוא, נשארו מאחור.

חודש לאחר מכן פרצה מלחמת העולם השנייה, ומאותו רגע כל מה שידעה על הוריה היה ממכתבים ששלחו לה. במהלך השנים 1940-1941 היא קיבלה מהם מכתבים, בהם סיפרו לה שהם נלקחים לעבודות. באפריל 1942 היא קיבלה מכתב אחרון. הם כתבו שהם נוסעים לעבוד בפולין. בשלב הזה הגרמנים פלשו גם לדנמרק, ורחל הבינה שלוקחים אותם למחנות, ומאז לא שמעה מהם. חודש מאוחר יותר היא קיבלה מכתב מחברה, שסיפרה לה שהוריה נלקחו לקרקוב ומשם למחנה כלשהו בפולין.

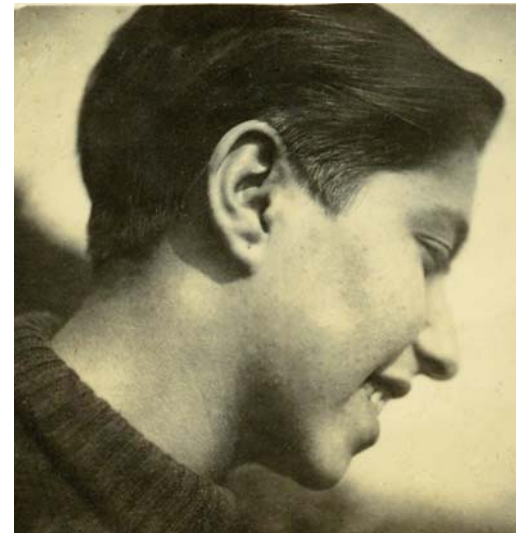
על אחיה דניאל היא גילתה שנים רבות לאחר מכן כי הצליח לברוח, לאחר סבל רב ועינויים קשים, ממחנה הריכוז מייידאנק. הוא יצא לחפש יהודים ולהזהיר אותם ממצעי הגרמנים. לא ברור מה עלה בגורלו, ואם אכן מצא יהודים אחרים כלל. לאחר שנים רבות נתגלה ב"יד ושם" מסמך מפורט ויחיד במינו, שנכתב על ידי האח דניאל על היהודים הסלובקים שהיו במחנה מייידאנק ועל מה שהוא עצמו עבר במחנה.

"הורי התחתנו במהירות רבה בבית-הכנסת בקופנהגן, הם קיוו שלא יפרידו בניהם אם יהיו נשואים."

החיים בדנמרק

סיפור חייה של אמי בדנמרק היה מרתק בעיני, ונשזר בו גם קשר הדוק לאנשים שעזרו לה ואצלם חייתה ולמקום עצמו, קשר שנמשך עד היום. היא התגוררה בחווה חקלאית, אצל משפחה מיוחדת במינה, משפחת כריסטינסן. בשל גודלה של החווה שברשותם נזקקו להרבה ידדים עובדות בשדות ולעזרה בטיפול בבעלי החיים הרבים במשק.

בסביבות 1491 החלה אמי רחל לעבוד בחווה. היא עבדה בשדות הנרחבים ועסקה בחריש וטיפול בסוסים שבאורות. למרות שהיתה נמוכה מאוד (150 ס"מ) הצליחה לנהל את הטיפול בסוסים הגבוהים באופן מוצלח ביותר. אמא למדה בבית-ספר חקלאי בדנמרק ותמיד התגאתה בכך שהיתה בחורה קטנה ויחידה בין כל הבנים אבל עשתה עבודה בדיוק כמותם. בדנמרק אמא הכירה את אבי הרברט, גם הוא למד בבית-ספר חקלאי, והתגורר בחווה מרוחקת ממנה. הוא היה מגיע לבקר אותה רכוב על אופניים, וכשהשגל מנע ממנו להמשיך לנסוע היה מניח את האופניים על הכתפיים וממשיך ברגל, כדי לראות את אמא. אבי הגיע לדנמרק מגרמניה. גם הוא ביקש להגיע בסופו של דבר לפלשתינה. בתחנת הרכבת שעל גבול גרמניה, לאחר שכבר ישב בקרון, הורד באופן

אמי נולדה בשנת 1919, בבודפשט שבהונגריה, להוריה אדולף ותרזיה. בטרם מלאה לה שנה, עברה המשפחה להתגורר בסלובקיה, ארץ מולדתו של אבי.

ילדותה עברה בצל עוני וקשיי פרנסה. ובכל זאת, הילדות, כפי שתיארה אותה בפני, היתה מלאה חוויות, עליהן סיפרה לי בהתרגשות רבה, ילדות שהטביעה חותם על כל מהלך חייה. הבית בו גדלה היה בית ציוני מובהק. דניאל, אחיה הגדול, נסע לפלשתינה ושב משם עמוס חוויות ותמונות. אביה, שהיה ציוני נלהב, וחלומו הגדול היה להגיע לארץ ישראל. לאורך כל ילדותה היא זוכרת שאביה היה עסוק בניסיונות להשיג אשרה לעלייה לפלשתינה, ולמרות שהדבר לא עלה בידו, ולמרות הקשיים שהיו כרוכים בעלייה בלתי לגאלית לארץ ישראל, כשמלאו לה חמש-עשרה שנה יצאו בני המשפחה להגשים את חלומו של אב.

המסע לפלשתינה

בסופו של מסע ארוך הגיעו לפלשתינה, נתפסו והוכנסו לכלא. אמי, רחל ואמה נאסרו במגרש הרוסים בירושלים, ואילו אביה הופרד מהם ונכלא בכלא בעכו. מדי יום נצמדה לגדר הכלא וחיקיתה למצוא מישהו שיוכל לעזור, מישהו שיוודע לדבר בשפתה ויספר לה מה עלה בגורלו של אביה.

יום אחד זה אכן קרה. ליד הגדר עברה משפחה. הם שוחחו ביניהם הונגרית, ואמי צעקה אליהם. למרבה המזל הם שמעו אותה, והתקרבו לגדר. אמי וסבתי סיפרו להם את הסיפור, והמשפחה החליטה לעזור להן. הם ביררו היכן אבא כלוא ועשו את כל הנדרש כדי שישוחררו. לאחר ששוחררו, נאלצה המשפחה לחזור לסלובקיה.

המשפחה שבה לסלובקיה ללא רכוש וללא עבודה, ושוב התחיל חיפוש אחרי מקומות מגורים ועבודה. באותה תקופה אמי השתייכה לתנועת הנוער "מכבי הצעיר", שהיתה המרכז החברתי של יהודי ז'ילינה, ויחד עם חברותיה הקרובות וידידים רבים מהעיר היתה מבלה שם את זמנה הפנוי. במסגרת התנועה הם יצאו למחנות ותכננו את בואם לישראל כשהמצב אפשר זאת. ב-1932 התחיל להיות קשה ליהודים גם בסלובקיה, והחלו לקום

אורי חנוך, תושב הכפר, חגג שמונים באירוע מרגש בסגנון "חיים שכאלה"

בהנחייתו של עמוס אטינגר בבית וייל

שמעה וכתבה - שרון דור-בן חורין

באירוע המשמח, שסימל שואה ותקומה, צפו ועלו הרבה דמעות, כאשר אורי וחבריו נזכרו באותם ימים נוראים שבהם היו בגטו, ולאחר מכן באחד ממחנות העבודה הקשים ביותר שהקים היטלר

כשהגרמנים התעללו בנו, חשבתי שאולי אנחנו, היהודים, באמת לא כמו בני האדם האחרים. אולי כל הקללות והגידופים ושמות הגנאי הנוראים שהם קוראים לנו בהם נכונים. כי על האבזם של החגורה שלהם היה כתוב 'אלוהים איתנו', ותהיתי למה הוא איתם ולא איתנו.

ילדות בקובנה, ליטא

אורי חנוך נולד בקובנה, ליטא. אביו היה סוחר עצים שביקר בארץ בשנות השלושים, כדי לספק עצים לחברת "נור", יצרנית הגפרורים, וחלם "לעשות עלייה" עם כל המשפחה. אורי זכה לחינוך עברי וציוני בגימנסיון ע"ש "שוובה", שבו למדה גם לאה גולדברג וכך היתה העברית שגורה בפיו.

הוא היה בן 12 בלבד כשפרצה המלחמה. הרוסים פלשו לליטא ביוני 1940, לימוד העברית נאסר, ואורי נשלח למחנה נוער של ה"קומסומוול", שם עבר שטיפת מוח קומוניסטית. "החיים השתנו בן לילה", אומר אורי, "אך עדיין היו נסבלים. לא ידענו איזה גיהנום עוד מצפה לנו".

לאחר שנה, ביוני 1941, פלשו הגרמנים לליטא. הצבא האדום נסוג במהירות. הליטאים לא חיכו לגרמנים. הם התגלו כעם אכזר וחסר רחמים, התנפלו על שכניהם היהודים שחיו לצידם מאות בשנים, ורצחו מאות יהודים. "בשבועות הראשונים התחבאנו כל המשפחה ביחד בדירתנו", אומר אורי, "חרדים לגורלנו. למזלנו, וינצה, המשרתת הנוצרית שלנו, נשארה נאמנה והגנה עלינו ועל ביתנו מפני הליטאים, שבאו מדי פעם לבדוק אם עוד יש יהודים שאפשר לחסל".

מעבר לגטו סלבודקה

ב 15 באוגוסט 1941 ניתנה ליהודים בקובנה הוראה לעבור לגטו "סלבודקה". מדירתם המרווחת עברה משפחת חנוך - אב, אם ושלושה ילדים - לחדר קטן בדירה שחלקו עם עוד כמה משפחות. "הייתי רעב מאוד כל הזמן, כי גדלתי במהירות, ובגטו לא היה אוכל. אמא שלי סיכנה את חייה, הורידה את הטלאי הצהוב ויצאה מהגטו לחפש לי אוכל. היא נעצרה ורק בנס שוחררה. כולנו עבדנו עבודת פרך בבניין שדה תעופה, כי אחרת לא היו לנו כרטיסי אוכל".

יום אחד ציוו הגרמנים על כל יושבי הגטו להתאסף בכיכר מרכזית. משלושים אלף איש שנאספו בכיכר נשלחו בסוף אותו יום למוות 9,200 בני אדם, רובם ילדים ונשים שהובלו ל"פורט התשיעי" ונרצחו שם. "כולנו שמענו את היריות", הוא אומר. "למזלי, התקבלתי לעבודה כשליח במשרד העבודה הגרמני, וכשהציעו לי להצטרף למחתרת הסכמתי מיד. כעבור זמן קצר הפכנו, חברי וחיים ואני, לספקי כרטיסי עבודה מזויפים לצעירים יהודים שהוברחו מהגטו והצטרפו לפרטיזנים. היינו נכנסים למשרד של קצין העבודה הראשי במטרה לצחצח את נעליו, לוקחים את החותמת שלו, שהיתה בתוך מגירה, ומחתימים את התעודות. אילו נתפשו היינו מוצאים מיד להורג".

"אין לי אח"

מוסיף אורי ומספר: "ב-28 במרץ 1944, יום הולדתי ה-16, החליטו הגרמנים לחסל את מעט הילדים שעוד נותרו. אמני, שיצאה לעבודת כפייה, הטילה עלי לשמור על אחי דני, שהיה אז בן 12. הבאתי אותו למשרד העבודה הגרמני שבו עבדתי, במטרה להגן עליו. לא חשבנו שגם שם יבואו לחפש גם הגרמנים לא פסחו על אף בית, ובאו לחפש גם שם. דני קפץ מעליית הגג שבה הסתתר - וברח. חייל גרמני רדף אחריו וירה בו, אך בדרך נס הוא לא נפגע ורץ להתחבא במקום שסיכמנו עליו מראש. הם חשדו שהסתרתי אותו במקום אחר, ודרשו לדעת איפה אחי. אמרתי להם: אין לי אח. וכשלא מצאו אותו החליטו להתעלל בי. הפשיטו אותי, ובמגלב עם רצועות עור נוקשות הרביצו בי מכות רצח עד שהתעלפתי. אך לא גיליתי דבר, ואחי ניצל".

עבור אורי חנוך, תושב הכפר, החודש האחרון היה משמח וגם עצוב. יום הולדתו נחוג בצחוק ובדמעה, בנוכחות ראש המועצה דרור אלוני, שכנים מהכפר, בני משפחה וחברים רבים שצבר במהלך השנים. היה זה ערב מרגש שבמהלכו נפרשו חיי: בראיונות עם ידידים משכבר הימים ובסרט שהוכן לאירוע. ידידת המשפחה, רותי יולס, שרה את "צימוקים ושקדים" ביידיש, והעלתה דמעות בעיני הנוכחים. נכדתו, סתיו, שרה את "היו זמנים", לזכר ימיו בפלמ"ח. את הערב ליוותה בשירים נוסטלגיים הפסנתרנית ציפי בן שפר, והפתעת האירוע היתה הופעתם של שניים מזמרי האופרה הישראלית שהביאה עמה כמחווה של הערכה, ומנכ"ל האופרה חנה מוניץ, שאורי הוא אחד הפעילים בה וחבר ועדת הביקורת שלה. השניים סיימו את הערב ושרו אריות מ"כרמן" ו"ביגני אוניגין".

במקום מתנות התבקשו האורחים לתרום לעמותת "למען הכלל", שמפעילה מתנדבות מכפר שמריהו, ביניהן פפוש טפרסון ורותי אורי-אלי. העמותה מסייעת לחיילים בודדים וילידים נזקקים. בערב זה נאספו כעשרים אלף שקל.

בגיל שמונים אורי, גבר גבוה שזוף וחסון שנראה צעיר מגילו הכרונולוגי, הוא איש עסוק מאוד. נמרץ ואופטימי. מאז פרש מעולם העסקים הוא פעיל בתריסר ארגונים שונים, שקשורים לשימור זיכרון השואה. הוא מעביר הרצאות לארגונים ולתלמידים בארץ ובגרמניה על אירועי השואה, פועל בדרג ממשלתי לשיפור מצבם של ניצולי השואה ולהשבת הרכוש היהודי בארצות הכיבוש. חלק ניכר מזמנו מוקדש לסייע אישי לניצולים נזקקים. אך לא תמיד היו ימי ההולדת של אורי שמחים. במהלך חייו חווה אורי מאורעות רבים וקשים שלעיתים קשה להאמין כי כל אלו יכולים לעבור על איש אחד, בגלגול אחד.

השמדה תוך כדי עבודה

ביוני 1944 פינו הגרמנים את שרידי גטו קובנה, כ-7,000 איש. אורי, אביו, אמו, אחותו הגדולה ואחיו הקטן דני הושמו בקרונות של בהמות. בשטוטהוף שליד דנציג צברה לרכבת. "כשהגענו, הנשים והילדים הצטוו לרדת. אבא ואמא התייצבו מה לעשות עם דני, והחליטו שמוטב שיישאר ברכבת וייסע איתנו, הגברים. אולי כך יהיה לו סיכוי טוב יותר להישאר בחיים. אמי ואחותי ירדו שם, ויותר לא ראינו אותן.

"שלושה ימים נסענו ברכבת, בלי מים ובלי אוכל, 50-60 איש בקרון. חלק מהאנשים גוועו בדרך. ואז הגענו לתחנת הרכבת קאופרינג, שליד דכאו, שם קיבלו אותנו אנשי אס.אס. מלווים בכלבים אימנתיים ונבחים והוליכו אותנו ללנדסברג, מרחק של ארבעה קילומטר. זאת עיירה בארוקית יפה, היטלר קרא לה 'עיר הנוצר שלי' וכתב שם את 'מיינ קאמפף'. לאחר מכן, אני זוכר איך עברנו שם כל בוקר וערב ברחובות העיר, בדרך לעבודה וממנה, שלדי אדם רעבים ומותשים, ואף אחד לא זרק לנו אפילו פרוסת לחם.

"היינו מותשים, רעבים וצמאים, אבל עדיין בבגדים אזרחיים, עם טלאי צהוב. שם לקחו לנו את הכול, את הבגדים האזרחיים - ואת הנשמה. נתנו לנו פגימות פסים דקיקות ואמרו לנו שאת כל חפצי הערך אנחנו צריכים למסור. לא נשאר הרבה, את הרוב מסרנו כבר בגטו, אבל פתאום היתה מעין התקוממות, אנשים החליטו: לא ניתן לגרמנים. הלכו לבתי השימוש וזרקו את מה שעוד נשאר להם לבור המחראות. הגרמנים גילו את זה והכריחו כל יהודי חמישי להיכנס לצואה ולשלוף את דברי הערך משם.

"כשהגענו למחנה, ראינו גגות משופעים מונחים על האדמה. בלי בתים. 'מה זה, גג בלי בית?' התפלא אחד בקול. התברר שהצריפים היו המצאה שטנית במיוחד: מחפורות שחצוין באדמה, כשבפנים אי אפשר ללכת זקוף ועל הדרגשים אפשר היה רק לשכב, לא לשבת. זה נועד גם לביזוי, שנצטרך להתכופף כל הזמן, אומר אורי. 'שבוע לאחר שהגענו הוציאו מהמחנה את 130 הילדים האחרונים, ביניהם אחי דני. הוא היה ילד יפה, בלונדיני קטן וחמוד, ועבד בקילוף תפוחי אדמה במטבח של אס.אס. מפקד המטבח החליט להחביא אותו. אבל ילד קטן אחר הלשין עליו'. הילדים נלקחו לאושוויץ. 'וידענו כבר מה זה אושוויץ'.

בונים בונקר למטוסים

"נשארנו שם אבא ואני. כל בוקר קמנו בחמש, עמדנו בקור הנורא של חורף אירופאי, קפאנו בבגדים הדקיקים, שעה ארוכה במגרש המסדרים, ואחר כך צעדנו כמה קילומטרים לעבודת הפרך, לצילי תזמורת שניגנה מנגינות עליוזות. שוב, הציניות של הגרמנים. העבודה היתה בניית בונקר ענק, מבנה מטורף שמזכיר יותר מכול את בניית הפימיזות במצרים. בדיעבד, התברר שהיטלר רצה להכין שם אולם מבוצר לבניית מטוסי סילון, המסרשמידט 262'. לנו לא היה מושג מהו המבנה הזה. עבדנו 12 שעות ביום, כשכל מה שנתנו לנו לאכול היה מרק דליל ו-100 גרם לחם. אנשים התמוטטו ומתו בשל המחסור במזון ומהעבודה הקשה, ממש על-פי התוכנית שהגרמנים הכינו עבורם: עבודה עד מוות.

"כיוון שלא יכולתי לשאת עוד את תחושת הרעב, מצאתי פטנט להפיק אותה. הייתי מלקק מלח - משום מה מלח היה אפשר להשיג חופשי - וזה היה מצמיא אותי, ואז הייתי שותה המון מים וממלא את הבטן. אבל כתוצאה מכך התנפחתי, ובוקר אחד הייתי כל-כך נפוח שלא יכולתי ללכת לעבודה. מזכיר המחנה, שהיה יהודי שהכיר אותי מהגטו, הבין שזה הסוף שלי. הוא לחש למפקד המחנה שאני יכול להביא תועלת, לנקות את משרד המחנה."

אורי הפך ל"שליח". חייו ניצלו, ומעט מאוחר יותר הוא הצליח להציל גם את חברו הטוב, חיים. "חיים נפצע קשה כשנפל לבטון טרי, ובדרך נס הצליחו למשות אותו. חיים אושפז במרפאה, ובכל יום

הבאתי לו קצת אוכל שגנבתי מהמטבח, וכדי לשחד את הרופא שימשיך להחזיק אותנו שם, הבאתי לו בדלי סיגריות שזרקו הקצינים הגרמנים. מוללתי אותם לטבק למקטרתו של הרופא, וכך חיים נשאר עד שהחלים. עד היום הוא חברי הטוב. "כל הזמן הזה במחנה הריכוז, כשהגרמנים התעללו בנו, חשבת שאולי אנחנו, היהודים, באמת לא כמו בני האדם האחרים. אולי כל הקללות והגידופים ושמות הגנאי הנוראים שהם קוראים לנו בהם נכונים. כי על האבזם של החגורה שלהם היה כתוב 'אלוהים איתנו', ותהיתי למה הוא איתם ולא איתנו. לא ידעתי אז שכעבור שנה אחת בלבד, אחרי המלחמה, ישפטו ויתלו את קירש, הסמל שהתעלל בנו וכמה מחברי הרוצחים, בכלא לנדסברג הסמוך. לו רק יכולתי לדעת."

יום אחד, כשחזר אורי מהעבודה, אמרו לי שלקחו את אבא שלו. "הוא היה רק בן 55, אבל מבחינה נפשית וגופנית כבר היה שבור. רק לאחרונה גיליתי שאבא שלי נלקח מדכאו לאושוויץ והומת שם."

"הפגישה עם אחי היתה מאוד מוזרה. עמדתי על המשאית והסתכלתי עליו, הוא הסתכל עלי, כך קטן ומסכן. לא התחבקנו, לא התנשקנו, הם דפקו לנו את הרגש. לקח לנו הרבה זמן עד שהתחלנו לדבר על ההורים."

הבריחה מהרכבת

בסוף חודש אפריל, כמה ימים לפני שהצבא האמריקני הגיע לאזור, פינו הגרמנים את אחרוני היהודים והוציאו אותם לצעדת המוות. באותו אפריל נערם השלג לגובה חצי מטר. "נאמר לנו שמי שאין לו כוח ללכת, שייסע ברכבת. ידעתי שרכבת פירושה מוות, אבל רגלי היו כל כך נפוחות שבקושי הלכתי. למזלי, הרכבת שנסעה למחנה הריכוז המרכזי דכאו הפוצצה בדרך ונעצרה, ואני ושלושה מחברי החלטנו לברוח. לרוץ מי יודע מה לא היה לנו כוח, אבל ברחנו בזיג-זג, הכי מהר שיכולנו. הם ירו עלינו, אבל למזלנו לא פגעו בנו. הסתתרנו כמה ימים במרתף של מחנה צבאי נטוש, ושם שוחררנו על ידי הצבא האמריקני."

החיילים היהודים בפלוגה כבר היו מנוסים, וידעו להגביל את כמות האוכל שנתנו לניצולים. "היה להם ניסיון מר עם אנשים שמתו כתוצאה מאכילה, כי הקיבות שלהם התפוצצו מרוב אוכל. הם אמרו לנו ללכת ללנדסברג. שם שוכנתי בבית מגורים,

אצל משפחה גרמנית. הייתי שם כחודשיים והבראתי קצת. לא היתה לי שום תקווה שמישהו ממשפחתי ניצל. יום אחד הגיע למקום שליח ומסר בידי רשימה של 31 ילדים שניצלו מבין 130 שנלקחו מהמחנה שלנו לאושוויץ. השם האחרון ברשימה היה שמו של דני, אחי הקטן, שהיה אז בן שלוש-עשרה. איבדתי את העשתונות, לא האמנתי, זה היה כל כך לא צפוי."

פגישה מרגשת

"מיהרתי לנסוע למינכן. הגעתי לשם ולא האמנתי למראה עיני: ליד הקסרקטין עמד חייל אנגלי ולו מגן דוד כחול-לבן על השרוול, ולידו מכונת, שגם עליה מצויר מגן דוד גדול. זו היתה הפעם הראשונה והמאוד מרגשת שבה הבנתי שיש חיילים ארץ-ישראליים שלחמו לשחרורנו. שאלתי אותו אם הוא שמע על טרנספורט של ילדים. האיש התפלא מאוד שאני מדבר עברית כמו ארץ ישראלי, והציע שאסע לאוסטריה, כי אחי נמצא בשיירה, בדרך לאיטליה ומשם לארץ. ביקשתי שיעכבו את אחי, ולמחרת כבר הייתי בדרך אליו."

תמונה שיש לאורי על השולחן בחדר האורחים מנציחה את הרגע המרגש: שני נערים גבוהים, האחד במעיל של הצבא האמריקני ורגליו נפוחות, השני בעל גפיים דקים ככלונסאות, מאחוריהם משאית של הבריגדה היהודית.

אורי: "הפגישה היתה מאוד מוזרה. עמדתי על המשאית והסתכלתי עליו, הוא הסתכל עלי, הוא נראה כל כך קטן ומסכן. לא התחבקנו, לא התנשקנו, הם דפקו לנו את הרגש. לקח לנו הרבה זמן עד שהתחלנו לדבר על ההורים."

האחים חנוך שהו שנה באיטליה במחנות שונים, והגיעו לארץ באוניית המעפילים "ווג'ווד", בעלייה בלתי לגאלית. הם נעצרו על ידי הבריטים ונכלאו במחנה העצורים בעתלית. רק אחרי שלושה חודשים שוחררו. אורי התאקלם בארץ במהירות כיוון שדיבר עברית צחה. הוא הצטרף לכמה חודשים לחברת נוצר בקיבוץ אלונים. עוד לפני תחילת מלחמת השחרור, בסתיו 1947, התנדב לפלמ"ח וצורף לחטיבת "הראל", שלחמה בקרבות קשים לשחרור הדרך לירושלים והעיר. רק בנס ניצלו חייו. לאחר המלחמה פנה לעולם העסקים. לפני שלושים וחמש שנים בנו אורי ואשתו יהודית את ביתם בכפר שמריהו.

המשך מעמוד 3

לזכרם של קלרה רחל והרב רט אנשל

עד לעלייתם לישראל בשנת 1946 עלו על אונייה והגיעו לנמל חיפה. חבר משוודיה, שחיכה להם בנמל, יעץ להם לחזור מיד לשוודיה, כי שם טוב יותר. למרות זאת הם ירדו מהאונייה, והחלו חיים חדשים בישראל.

הם החליטו להצטרף לקיבוץ. "העוגן" היה קיבוץ של השומר הצעיר וחברים של אמי מסלובקיה התגוררו שם. שם החלו אבי ואמי את חייהם בישראל. עד מהרה גילו הורי שלא קל להם להתאים את עצמם לחיי הקיבוץ. במיוחד היה קשה לחלוק את מעט הדברים שהביאו איתם לארץ משוודיה. אמי סיפרה שהיתה צריכה לחלוק את מעט בגדיה עם הקיבוץ כולו, וכך גם הרדיו שהביאו איתם הפך לרכוש הקיבוץ. פעם, כשהיה עליהם להצביע עבור משהו, כך סיפרו, הם התבקשו לרמות ולהצביע פעמיים. זה כבר היה יותר מדי עבורם. הורי החליטו לעזוב את הקיבוץ ולמצוא מקום אחר להתגורר בו. בשנת 1948 הם הגיעו לכפר שמריהו והתגוררו בשכירות בחדר אצל משפחת ירק. הם עבדו בעבודות מזדמנות. בשנת 1956, עברו לגור בביתם החדש ברחוב הנרקיסים, משם ניהלו במשך שארית חייהם משק חקלאי וחיי חברה. בכפר הם מצאו את השלווה שאותה כה חיפשו. שרלוטה הולם ורבים אחרים מתושבי דנמרק הם חסידי אומות עולם, שעזרו להציל את רחל והרב רט ועוד יהודים רבים אחרים.

באויר, בים וביבשה

כפר שמריהו העמיד לשורות הצבא מפקדים וחיילים רבים שהתנדבו וגויסו ליחידות מובילות

לרגל יום העצמאות ה-60 למדינה נפגשה שרון דור-בן חורין עם שלושה מפקדים בכירים מחילות הים, היבשה והאויר, להעלות זיכרונות מהילדות בכפר ומהשרות הצבאי. אגב, שלושתם סיימו את הקורס הצבאי שלהם כחניכים מצטיינים

ו"מוכתר" הקיבוץ. במלחמת העצמאות שירת כמג"ד ב"גולני", ואחרי המלחמה גויס לשירות המדינה, לממונה על נכסי נפקדים.

"אמי, שאף היא התחנכה בבן שמן ובהמשך בסמינר למורים בבית הכרם, לחמה במלחמת השחרור במסגרת הפלמ"ח להגנת הרובע היהודי בעיר העתיקה. לאחר המלחמה היא עבדה כמורה ולמדה משפטים. כשהורי נישאו, בשנת 1952, הם הקימו את ביתם - צירף שבדי בקצה רחוב דרך השדות - בכפר, שם נולדתי, בשנת 1953. כשהם נכנסו לגור בבית עדיין לא הגיע לשם חשמל ולא היה חיבור לטלפון. רק בנערותי נסללה דרך עד לביתנו.

עמוס קוצר: "במלחמת של"ג פיקדתי על חטיבת 828. המשימה שלנו היתה לפרוץ מכיוון ראש הנקרה ועד ביירות ולהשתתף בכיבוש ביירות. במבצע זה נפצעתי קשה ברגל ופוניתי לבי"ח לניתוח. אמרו לי שהחלמה תיקח שנה, אבל האחריות והדאגה ליחידתי גרמו לי להחלים תוך חודשיים, חזרתי לפקד על החטיבה, ואיתה נכנסתי לכבוש את ביירות.

זיכרונות ראשונים מהכפר

עמירם אליאסף מתאר את הכפר של אז כמקום מאוד קטן ואינטימי. בזיכרונות חרותים חזק כמה וכמה דברים. עמירם: "נסיעות עם סבי עם חמור ועגלה ל"קואופרטיבה", שהיתה היכן שקיים היום המרכז המסחרי, והשפה המדוברת שם היתה גרמנית בלבד. ועוד זיכרון: אני יושב על כנף הטרקטור, כילד קטן, במשך שעות, כשאבי חורש בשדות.

"זכור לי גם שהיינו רוחצים בים התיכון, ואמיל, אביו של עמרם, לאחר שאימן אותנו בתנועות שחייה על החוף, לקח אותנו בחסקה ללב ים, ושם הושלכנו למים. לא היתה ברירה, היינו חייבים לשחות... כשהייתי בן שמונה אבי הסביר לי על קופסת סיגריות 'אסקוט' איך בנויים המהלכים בג'פ שהיה לנו, לקח אותי לשדה ואמר לי: 'הבנת סע'. זו היתה אחת החוויות העזות שזכורות לי עד היום, נסיעה בג'פ כשאבי יושב לציד. החל מגיל 10 התחלתי לעבוד על הטרקטור שהיה לנו, ומגיל צעיר מאוד הייתי חורש, מדסק ומקלטר את השדות שהיו לנו בכפר. נראה לי שאם משהו עזר לי בהמשך, אלו השעות הרבות שביליתי כילד וכנער על הטרקטור."

לעמוס קוצר זיכרונות מהכפר במלחמת השחרור. "הייתי רק בן שש, ואני זוכר את השוחות שחפרנו בגינה. כשהיו אזעקות היינו נכנסים לתוכן. אבי שירת במלחמה כמפקד שדה תעופה של הרצליה, שהיה אז שדה תעופה מבצעי. היינו צומדים ורואים את המטוסים יוצאים למשימות, והיינו גם רואים אותם חוזרים, ולפי אופן נחיתתם ידענו איך עברה המשימה". אחרי המלחמה החל אביו לעבור כפקח בק"ל. ואילו ילדותו של עמוס, המבוגר בחבורה, עברה בין בית-הספר "ברנדס" לבין תנועת הנוער. "לבית-הספר ולתנועה היה מקום מאוד חשוב וגדול בחיינו. כל החגים, האירועים והמסיבות נערכו במסגרת זו. אחר-הצהריים היינו הולכים ל'נוער העובד', שהיה ממוקם באותו מקום שבו היום נמצאת תחנת המשטרה. במסגרת זו יצאנו לטיולים רבים וכמונן למחנות עבודה, לצורך סיוע ליישובי ספר. היינו אנשי טבע, אנשים של ידיעת הארץ. היינו מתחרים בינינו מי מכיר יותר שמות של מקומות."

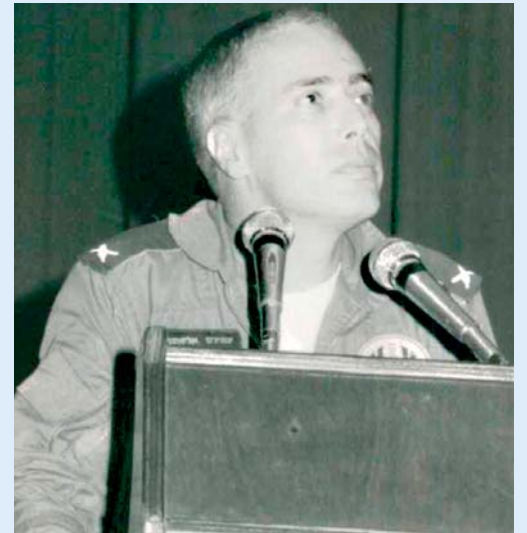
תא"ל עמוס קוצר (גוטליב) החל את מסלולו בצנחנים, והפך במהירות רבה מחיל לקצין בחיל. במהלך 30 שנות שירותו היה מפקד גדוד 202 בצנחנים, קצין מבצעים של פיקוד מרכז, הקים את היחידה ללוחמה בטרור, קצין מבצעים של המטכ"ל, מפקד חטיבת 828 במלחמת של"ג, סגן מפקד גייס צפוני, ומשנת 90 ועד היום, במיל, הוא מפקד היחידה לאיתור נעדרים (אית"ן).

קוצר הגיע לכפר עם הוריו, שולמית ועזרא גוטליב, בשנת '45, כשהיה בן שלוש בלבד. המעבר לכפר נעשה בשל הרצון להתקרב למשפחתה של אמו, ילידת גרמניה, שעלתה לארץ עם תנועת הנוער לפני מלחמת העולם השנייה. אביו נקלט בכפר כרכז הביטחון הראשון. "אני זוכר אותו מסתובב על סוסה, שומר בלילות, ומארגן את קבוצת השומרים של הכפר. בכל החלק הצפוני של הכפר (מהבריכה וצפונה) ישבו ערבים. הם אומנם היו שכנים טובים ולא היו בעיות איתם, ובכל זאת בלילות היה צריך תמיד לשמור, מחשש לגניבות ופריצות."

אל"ם מיל' דרור אלוני שירת בחיל הים. את עיקר שירותו עשה ביחידות הסטי"לים, בכל תפקידי הפיקוד.

ילדותו עברה עליו בכפר: "הורי הגיעו לכפר בשנת 1952, במסגרת רעיון אידיאולוגי של יישוב אזורי הכפר (לאו דווקא כפר שמריהו). אבי היה בוגר מוסד בן שמן, וב-1937 היה בין מייסדי קיבוץ אלונים

תא"ל מיל עמירם אליאסף סומן כבר בתחילת דרכו כאחד הטייסים המובילים והבולטים של חיל האוויר. בין שאר תפקידיו בחיל שימש כמפקד טייסת הפנטומים "הפטישים" במלחמת לבנון הראשונה, טייסת שהשמידה בין השאר 50 אחוז מסך סוללות טילי הקרקע-אוויר שהושמדו על ידי חיל האוויר במלחמה זו, כולל, לראשונה, SA-8. הוא שימש כמפקד טייסת פ-15, כמפקד יחידת השליטה המרכזית של חיל האוויר, כמפקד בסיס "רמון", שכלל טייסות פ-16, והיה גם אחראי על קליטת מסוק האפאצ'י. לאחר חזרתו מארה"ב, שם סיים לימודי תואר שני באוניברסיטת הרווארד, כיהן כמפקד בסיס חצרים עד 1994 שנת שחרורו.

סיפורו של עמירם מתחיל עוד בילדותו בכפר, כבן למשפחת מייסדים. סבו, אבי אמו עליזה, יליד פרנקפורט, הצליח להימלט מגרמניה ולמלט את כל בני משפחתו מהנאצים. הוא הגיע עם אשתו וילדיו לארץ בשנת 1937, ובני הזוג בחרו להתיישב בכפר שמריהו מתוך רצון לעסוק בחקלאות, להיות במקום שיש בו דוברי גרמנית, מקום שיהיה קרוב לים וקרוב יחסית לתל אביב. בשנת 1938 הם רכשו שמונה דונם אדמה ברחוב השדות, שם בנו את ביתם כמו ש"יקים" בונים: באיכות גבוהה ביותר - עד היום אין בו סדקים. עמירם מספר, כי אמו זוכרת איך הגמלים הביאו את החול ואת המלט לבניית הבית.

עמירם אליאסף: "בשנת 1938 סבי וסבתי רכשו שמונה דונם ברחוב השדות, ובנו שם את ביתם כמו ש'יקים' בונים, באיכות גבוהה ביותר - עד היום אין בו סדקים. אמי מספרת שגמלים הביאו את החול והמלט לבניית הבית."

אביו של עמירם, אלי ז"ל, יליד טשקנט, עלה לארץ בגיל שש, ובגיל 16 התגייס לצבא הבריטי ושירת במדבר המערבי ובאירופה. לאחר שנפצע פעמיים במלחמת השחרור בעת שירותו בחטיבת "גבעתי", הצטרף לקורס צלפים שהתקיים בכפר שמריהו. שם פגש באמו של עמירם - השניים התאהבו והקימו את ביתם ברחוב השדות, צמוד לבית הסב והסבתא. בבית זה הוא נולד. בשנת 1953 מכר אביו את הטרקטור שלו, ורכש נחלה ברחוב הנרקיסים, שם מתגוררים עמירם ומשפחתו עד היום. ילדיו הם דור רביעי בכפר. גם אחותו של עמירם, קרני אליאסף גלזמן, נשארה בכפר.

דרור אלוני מספר, כי הוא זוכר ילדות נהדרת בכפר. למדתי בגן דבורה, באותו הגן שבו למדו ילדי ובו לומד היום בני יפתח בן השש, ובאותו בית-ספר בו למדו בנותי הבוגרות ובו לומדת בתי תמר, בת התשע. אמיל אבינרי אימן אותי באיגרוף ולימד אותי לשחות בים, בחוף בו עבד כמציל. תנועת הנוער של "מכבי צעיר", היוותה באותה תקופה את הגרעין המרכזי עבור ילדי הכפר, והיא שילבה ספורט וחינוך.

"את אביב 67, לקראת מלחמת ששת הימים, אני זוכר היטב", מספר דרור. "הייתי תלמיד בכיתה ח'. עם חברי לכיתה פורנו מחפורות בכל החצרות, ועבדנו באיסוף החציר והירקות מהשדות". בעקבות מלחמת ששת הימים החליט דרור לצאת ללימודים במסגרת צבאית, ובחר בבית-הספר לקציני ים בעכו.

עמירם: "בשנת 1967 היינו מדריכים בשבט הצעיר של 'הצופים' שהוקם וקיים עד היום. אבי גויס לצבא והיה כחודשיים מחוץ לבית, פועלים ערביים לא הורשו להגיע, ונשארנו עם מעל ל-60 דונם של עגבניות, מלפפונים, חצילים ופלפלים שיש לקטוף. שבט 'הצופים' ותלמידי בית-הספר התגייסו לעזור בקטיף - אני זוכר כיצד ביום הראשון למלחמה, בפעם הראשונה אני מגיע לתל אביב לשוק הסיטונאי, עם עגלה עמוסה ירקות. היינו מהבודדים שהגיעו לשוק, וכל הירקות הועברו לרשות הצבא. אני זוכר שכצופים התגייסנו בכפר לחפור חפירות הגנה, שישמשו כמעין מקלט במידה והכפר יותקף מהאוויר."

מהכפר לשרות צבאי

לחיל האוויר הגיע עמירם אליאסף במקרה. "הושפעתי מאוד מהצנחנים שהיו בכפר באותם ימים ורציתי להצטרף אליהם. לשם כך התאמנתי רבות ורצתי מרחקים ארוכים. כשהתגייסתי פנו אלי להצטרף ליחידה חשאית (סיירת מטכ"ל) והסכמת. לאחר שהייתי תקוע שבוע בבקו"מ, פניתי אליהם ושאלתי 'מה קורה?' - אמרו לי 'התיק שלך נמצא בחיל האוויר'. שאלתי 'מה עלי לעשות כדי להגיע ליחידה?'. אמרו לי 'תחתום על טופס ויתור'. אמרתי: 'אין בעיה'. שנייה לפני שאני חותם על הויתור, פונה אלי אחד הקצינים ביחידה ושואל אותי מה אני עושה. סיפרתי לו - והוא אמר לי: 'למה שלא תנסה להיות טייס? אם לא תצליח, נקבל אותך אלינו'. הערכת המצב שלי הייתה שאין לי סיכוי לגמור את הקורס, אז ננסה להגיע לשלב הראשון, לטוס על פייפר, וזו תהיה הטיסה הראשונה (ובטח האחרונה) שלי בחיים, ואז אחזור ליחידה. 'הייתי יחסית רגוע בקורס, כי לא נתתי לעצמי סיכויים לגמור אותו - היתה לי שיטה שאחר כך התברר לי שהיא מיושמת בספורט - הייתי עוצם את עיני לפני השנייה, מדמיינת את הטיסה - ונרדם. את קורס הטיס סיימתי כחניך מצטיין...". אחרי קורס אימון מבצעי על מטוס ה"אורגן" ושמונה חודשים על מטוס "סופר מיסטר" הוצב עמירם לטייסת האחת של מטוסי הפאנטום בחצור - אז חוד החנית של חיל האוויר.

עמירם אליאסף: "לחיל האוויר הגעתי במקרה. הושפעתי מאוד מהצנחנים שהיו בכפר באותם ימים, חנן זילברזון, עמוס קוצר, יורם פורטנוי ז"ל וחיים בנימיני, ורציתי להצטרף אליהם."

עמוס קוצר התגייס בשנת 1961. את כל ילדותו בילה בצל הלחימה והגנה. "אני זוכר שכיילדים, אני ואחותי (רוני וייס, אף היא תושבת הכפר) ידענו שבבית מאחור, באורווה, יש מחסן סודי מוחבא מאחורי חציר ובו נשק רב, 'סליק' של ההגנה. זה היה עברו טבעי ביותר. אבי תמיד הסתובב עם נשק, בבית היה רובה להגנה, ואפילו אמי ידעה כיצד לירות בו במידה ותצטרך להגן על חייו. 'החלום שלנו היה להתגייס. כבני נוער היינו הולכים לפעילויות של הגדנ"ע ורק חיכינו להחזיק נשק ביד ולהגן על המולדת. האופציות היותר מושכות בגיוס היו יחידות העילית: חיל הים - הקומנדו

הימי, חיל האוויר והצנחנים. אני רציתי ללכת לצנחנים. התחברתי בגלל כל סיפורי פעולות התגמול, החיבור לשטח, המבצעים המיוחדים והסיפורים על מאיר הר-ציון."

זאת מובחר. "התחלתי כחיל בגדוד 890, סיימתי מ"כים והדרכת תקופה קצרה, ובדיעבד היום אני יודע שכבר אז סומנתי כדור המשך של החיל. מהר מאוד שלחו אותי לקורס קצינים, וגם הייתי אחד מהבודדים והמאושרים שאכן חזרו להיות קצין בצנחנים. בתום השירות הצבאי, לאחר שלוש שנים, נפרדתי יפה מהחברים ומהמפקדים והלכתי לבקום - החלום היה להיות וטרניר."

דרור אלוני התחיל את דרכו הצבאית כבר בגיל 14, כאשר מכיתה ט' ועד י"ב למד בבית-הספר לקציני ים בעכו. כבר באותה תקופה, כנער, החל לשלב עבודה באוניות צי הסוחר, תחילה כנער סיפון ובהמשך כצוער. דרור נזכר כי כאשר התגייס לצה"ל והתנדב לקורס חובלים בחיל הים, בשנת 1972, הוא כבר היה חצי שנה קצין שלישי בצי הסוחר. ביולי 73 סיים דרור את קורס החובלים כחניך מצטיין. את דרגות הקצונה חשף לו הרמטכ"ל, רב-אלוף דוד אלעזר ז"ל.

כבר כחניך בקורס חובלים השתתף דרור בכמה פעולות התקפיות בלבנון. במהלך השירות השלים תואר ראשון ושני, וכן שנת לימודים במכללה ללוחמת ים של חיל הים של ארה"ב.

מאז ועד לשחרורו מצה"ל, בשנת 1995, בדרגת אל"מ, הוא עשה תפקידי פיקוד מגוונים בספינות הטיילים, במערך הפיקוד, השליטה וההדרכה.

1973: מלחמת יום כיפור

מלחמת יום כיפור תפסה את עמירם אליאסף כמדריך בבית-הספר לטיסה. המלחמה היתה קשה ביותר. ממיניבוס מלא בצוותי אוויר של הטייסת שיצא מחצרים, נשאר לאחר שלושה ימי לחימה שני צוותי אוויר בלבד. "תקפנו בעיקר בעומק מצרים וסוריה ובחזית. השחיקה של מטוסים וצוותי אוויר היתה רבה, איבדנו 50 אחוז מהמטוסים בטייסת. המשלוח של פנטומים אמריקנים חיפה על אובדן המטוסים, אבל לא על צוותי האוויר...". עמוס קוצר שימש בתקופה זו כקצין מבצעים של פיקוד מרכז.

דרור אלוני מספר איך באוקטובר 1973 לקח חלק במלחמת יום הכיפורים כקצין צעיר בספינת הטיילים אח"י קשת: "חיל הים, בשונה מחילות היבשה, נערך למלחמה. ערב המלחמה חזרנו מתרגיל חילי, ובתוך 36 שעות מסיומו יצאנו לקרבות האמיתיים. בימי הלחימה הראשונים, שהיו קרבות הטיילים הראשונים בהיסטוריה, הכוח שבו הייתי תקף בעיקר במצרים. בהמשך נענו לסירוגין, על פי הצורך המבצעי, בין החוף המצרי לחוף הסורי, וקף הרחקנו לחופי לב וטוניס. הזיכרון הקשה הוא קולות התחינה של הלוחמים במעוזים, כפי שנשמעו ברשתות הקשר, מבקשים חילוץ.

"לאחר ימי הלחימה הקשים, כאשר נערכו שיחות להפסקת אש, נערך חיל הים לאבטח את האספקה, שהיתה דרושה כל כך לחילות האוויר והשריון. צי הסוחר גויס, ואנו ליוונו את האוניות, שהביאו מטוסים, טנקים ורק"ם ממחסני נאט"ו באירופה, מאזור המיצרים של איטליה עד באוכה חיפה ואשדוד.

"כמה חודשים לאחר המלחמה יצאנו, שתי ספינות טילים, למסע להקפת אפריקה ולהיערכות בבסיס חיל הים בשארם א-שייך. למעשה, מיד עם היערכותנו בזירת ים סוף, יצאנו לצורך הכנת הזירה למגוון פעולות צבאיות מיוחדות במינן - מערב הסעודית ומצרים, דרך סודן ואתיופיה וכלה בסומלי ובתימן - שעל רובן עדיין אין לדבר."

חוזרים לצבא

המחויבות הטוטאלית לחיי הצבא מאפיינת את כל השלושה. גם עמירם אליאסף וגם עמוס קוצר החליטו על חזרה לשירות לאחר שכבר עזבו את חיי הצבא ויצאו לאזרחות.

עמירם מספר כי כאשר טייסת הקרב הראשונה, שעד אז הטיסה את מטוס ה"מיראז", קלטה את

מטוס ה"כפיר", והקליטה לוותה בבעיות לא פשוטות, מפקד הבסיס ביקש ממנו לחזור לשנה ולסייע בקליטה. "סירבתי בהתחלה. אבל הופעל לחץ על המצפון שלי: 'אתם הצעירים, שהייתם ביקורתיים עלינו אחרי המלחמה, לא מוכנים לעזור כשיש בעיה...'. לאחר לבטים הסכמתי לחזור לשנה אחת בלבד. המשפחה המשיכה לגור בכפר, ואני משרך את דרכי הלך ושוב. לאחר שנה הארכתי בעוד שנה, כדי להיות קצין הפרויקט של 'כפיר הקנארד', ולאחר מכן הארכתי שוב את השירות כשעשיתי הסבה למטוס פ-15. אחרי כשלוש שנים גם עזבנו את הכפר לבסיסי חיל האוויר, שבהם שימשתי בתפקידי פיקוד בכירים."

גם עבור עמוס החזרה לצבא לא היתה שגרתית. "התחלתי ללמוד ביולוגיה והכוונה היתה לנסוע לחו"ל, להשלים את לימודי הווטרנריה. באמצע קראו לי למילואים, ואיך שסיימתי אמרו לי: צריכים אותך חזרה. היה ברור שאם מבקשים ממני אני נשאר, ולא משנה מה החלומות והיעדים, הצבא קודם לכול". והוא אכן נשאר, בתחילה כסגן מפקד סיירת צנחנים, ב-67, במלחמה, היה מפקד פלוגה בגדוד 202 והשתתף בלחימה על כיבוש עזה.

עמירם אליאסף: "בשנת 1967 היינו מדריכים בשבט הצעיר של 'הצופים' שהוקם וקיים עד היום. מושיק תאומים, שהיה מרכז השבט הראשון, גייס אותנו להדריך את הנוער. אבי גויס לצבא והיה כחודשיים מחוץ לבית, פועלים ערביים לא הורשו להגיע, ונשארנו עם מעל ל-60 דונם של ירקות. שבט הצופים ותלמידי בית-הספר התגייסו לעזור בקטיף. אני זוכר כיצד ביום הראשון למלחמה, בפעם הראשונה אני מגיע לתל אביב, לשוק הסיטונאי, עם עגלה עמוסה ירקות. היינו מהבודדים שהגיעו לשוק, וכל הירקות הועברו לרשות הצבא."

"הייתי קצין צעיר, בן 26, ובמהלך הלחימה נפגעו לי הרבה מאוד חיילים. החוויה הקשה ביותר שמלווה אותי עד היום היתה בסוף הלחימה, ללכת לכל אותם הורים שבניהם נפלו ולבשר להם על מות יקירם בקרב. עד היום מלווה אותי התחושה הקשה, הטענות והתיסכול שחלקם הפנו אלי, כמפקד האחראי לכאורה על נפילתם בנם בשדה הקרב". עמוס זוכר גם את תפקידו במלחמת של"ג כמפקד חטיבת 828 (בית-ספר למ"כים). "המשימה של החטיבה היתה לפרוץ מכיוון ראש הנקרה ועד ביירות, ולהשתתף בכיבוש ביירות. במבצע הזה נפצעתי קשה ברגל, ופונתי לבי"ח לניתוח. אמרו לי שההחלמה תיקח שנה, אבל האחריות והדאגה ליחידתי גרמו לי להחליט תוך חודשיים, חזרתי לפקד על החטיבה, ואיתה נכנסתי לכבוש את ביירות.

דרור אלוני נקרא ביוני 1982, בעת לימודיו באוניברסיטה, לפקד על סטי"ל ולצאת איתו למלחמת שלום הגליל. "חזרתי ממסיבה בשבת לפנות בוקר, ומצאתי פתק על הדלת שבו נכתב שבשש בבוקר יאספו אותי. יקח ציוד לכמה ימים". היה מדובר בצוות סדיר של ספינת טילים ללא מפקד סדיר, וברמת כשירות בינונית. "התקשרתי לכמה קצינים ששירתו איתי בעבר וגייסתי אותם לתפקידי מפתח בספינה. ביצענו כמה אימוני היבנות ושיחות מפקד, וכאשר כוח הנחיתה יצא לשפך נהר האוול, יצאנו עמו ולקחנו חלק בהפגזת החוף ובהכשרתו לנחיתה."

נשאים בכפר

כל השלושה מתגוררים כיום בכפר עם משפחותיהם ומסכימים כי הם מאוד אוהבים את הכפר שמהווה הוא מקום מיוחד עבורם. הם מציינים את הפעילויות של מרכז וייל, בית-הספר, "הצופים" וגופים התנדבותיים אחרים שתורמים רבות לשמירת הקהילתיות והצביון המיוחד של הכפר.

חינוך 60 שנה למדינה

גן תאנה וגן רימון מטיילים בכפר

מטיילים בארץ ישראל

במסגרת פעילות "מטייל בארץ ישראל" התבקשו הילדים להביא לגן, כשהם יוצאים לטיולים משפחתיים, תמונות, פרחי בר, אבנים, צדפים וכדומה שיוצבו בפינת החי. על לוחות הטבע שבגנים נתלות תמונות פרחי הבר והעצים הפורחים, בהתאם לעונתם. על הפרחים וסביבתם לומדים הילדים גם בטיולים רגליים ברחבי הכפר, כשהם נעזרים במגדיר צמחים.

טיול לבית ראשונים

ילדי הגנים יצאו לביקור ב"בית ראשונים" ושמעו תיאורים מוטיקי הכפר, שסיפרו להם כיצד התנהלו החיים כאן לפני 70 שנה. הילדים ביקרו ברפת הישנה, ראו תמונות ונהנו מאוד.

שנת הלימודים הנוכחית עומדת בסימן מתש"ח-לתשס"ח, 60 שנה להקמת מדינת ישראל, גם בגן "תאנה" ובגן "רימון", מספרות הגננות כרמלה זביב-פרסון ואתי גורסוי. "השנה אנחנו מקיימים פעילות חינוכית-לימודית לציון 60 למדינה. במסגרת זו אנו לומדים לפתח תחושת שייכות ואהבה למדינה, להסתכל ב'עין טובה', ולטפח אזרחות פעילה, מעורבות ואכפתיות".

בשיעורי המוזיקה של נדב רבין הילדים לומדים שירי ארץ ישראל של משוררים ישראלים. בנוסף, בכל יום שיש מתקיים מפגש בוקר משותף לשני הגנים, בו לומדים את שירת ההימנון ועורכים היכרות עם סמלי המדינה.

לאחרונה הזמינו ילדי הגן את הסבתות האישיות של כל אחד מהם לשיר איתם משירי ארץ ישראל.

חיילי הדור הצעיר של הכפר

לקראת יום העצמאות ראינה שרון דור-בן חורין שלושה חיילים צעירים מהכפר המשרתים ביחידות מובחרות הבשורה היא שהדור הצעיר ממשיך לייצג את כל אותם ערכים עליהם גדלו הוריהם, ההורים אומנם מודאגים קצת אבל בעיקר גאים

סמ"ר אופיר אבימאיר, בנם של דני ושרה, הוא סמל מחלקה בצנחנים. הוא התגייס בנובמבר '05, לאחר שכמו יתר חבריו לכתבה, סיים את תיכון היובל בעיר. לגבי השרות לא היו לו בכלל ספקות והמסלול הקרבי היה ברור לו. למעשה הוא סלל את הדרך לקרבי כבר מכיתה ג' בהתחלה כעוד שיעור התעמלות אצל אמיל ועד התיכון, שם כבר היה ברור לו שזה לא סתם התעמלות אלא אימון כושר לקראת הגיוס.

סגן עדן, בת מחזור של אופיר, היא מפעילת כטב"ם (כלי טיס בלתי מאויש). את מסלולה החלה בקורס טיסה שם גברה על קשיים רבים יחד עם עשרות בנים. "לא קל להיות בת יחידה עם כל-כך הרבה בנים, אבל יש לזה יתרונות וחסרונות כמו לכל דבר". היא דואגת לציון שגם בקורס וגם בתפקידה הנוכחי בבסיס חיל האוויר אין ויתורים ומתייחסים אליה כאל שווה בין שווים. לתפקידה הנוכחי הגיעה לאחר שנה בקורס טייס. בתפקיד זה היא אחראית על איסוף מידע מודיעיני מהאוויר וליווי כוחות קרקע בפעילותם המבצעית. "יצא לי לא אחת ללוות חברים שלי מהאוויר ולסלול עבורם את דרכם. ידעתי שכל האחריות להחזירם הביתה בשלום מונחת על כתפיי".

סג"ם רוני בורנשטיין, בתם של רותי ודורון, לא היתה בבית כבר 28 יום... רוני מפקדת על מחלקת חיילות חמ"ל תצפיות בעזה. היא התגייסה באפריל '06 ונשלחה לקורס תצפיות של מודיעין שדה. היא לא ידעה מה תעשה רק ידעה שהיא מאוד רוצה לתרום כמה שיותר. בהתחלה היא לא היתה מרוצה כחיילת בחמ"ל תצפיות בעזה, אבל מהר מאוד למדה לאהוב את המקום, יצאה לקורס קצינות ולשמחתה חזרה לאותו בסיס. "לא הייתי מחליפה את השרות שלי בשום דבר אחר. אני אוהבת את כל האקשן, הפעולות המבצעיות", אומרת רוני.

תודה מיוחדת ליחידת דובר צה"ל.

שבוע חינוך גופני קהילתי בבית-הספר כפר שמריהו חוף השרון

בתחילת חודש אפריל יזם בית-הספר "שבוע חינוך גופני". הורי התלמידים הוזמנו לאירוע הפתיחה החגיגי, שהתקיים במרכז הספורט בכפר, וצפו בפעילויות בתחומי הטניס, השחייה והספורט היתולי.

תלמידי בית-הספר, המשתתפים לאורך כל השנה בשיעורי שחייה וטניס, הציגו להורים את מבנה השיעור והתכנים בכל אחד מהמקצועות. במהלך השבוע התקיים מגוון פעילויות נוספות לכל הגילאים: שיעורי שיאצו, סטריט בול, טורנירים במשחקי כדור, ארוחת בוקר בריאותית, ניווט ספורטיבי, יום ספורט לתלמידים, ועוד.

טורניר כדורגל לכל המשפחה נערך במגרש הכדורגל בקיבוץ גליל ים, ובו לקחו חלק הורים ותלמידים. הורי ותלמידי כיתות ד' ו-ה' הוזמנו לשיעור ימאות במרינה בהרצליה, במטרה שייחשפו לפעילויות ולמתקנים במקום. בנוסף, אירח בית-הספר תלמידים מבתי-ספר יסודיים בחוף השרון ליום ספורט משותף, וזאת כחלק מרצף מפגשים המתקיימים בין בתי-הספר לאורך כל השנה.

שבוע החינוך הגופני הסתיים בהצלחה מרובה, תודות לצוות המורים לחינוך גופני, שהשקיע ממצאו ומקצועיותו.

